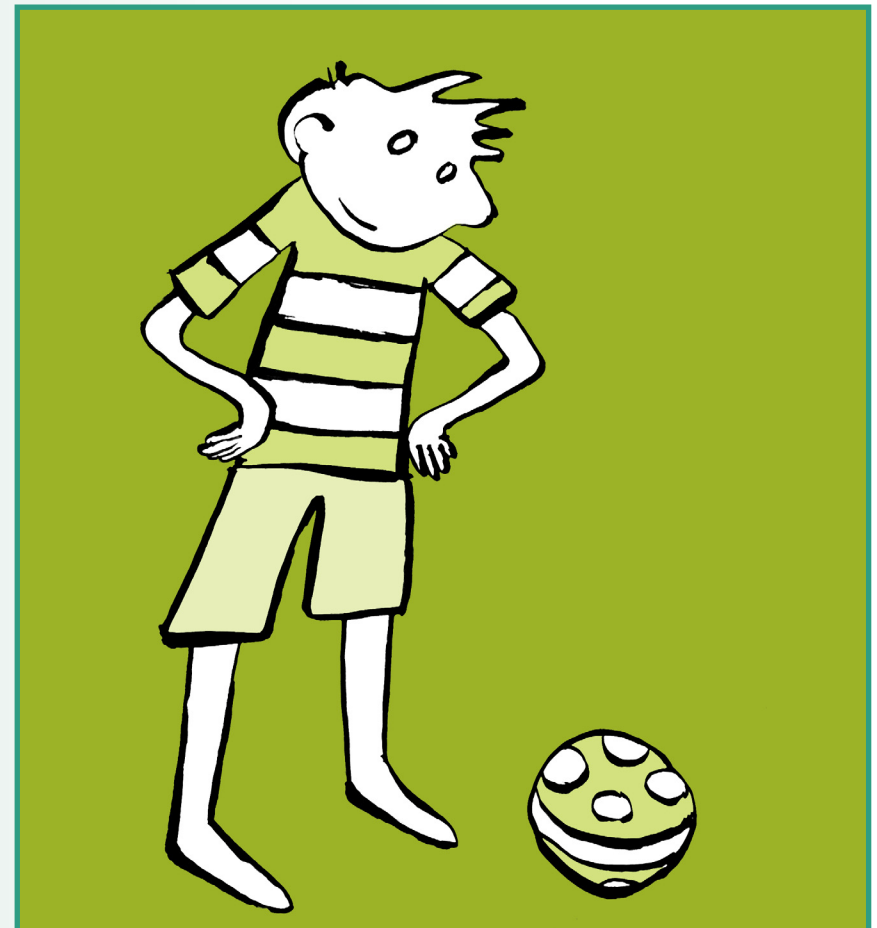

FORDULÓPONTOK A BARÁTSÁGBAN

A modul szerzője: Nagy Erika

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

B 4. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a Beszélgetés és játék					
A	A gyerekek arról beszélgetnek, mit jelent számukra a barátságban bekövetkező fordulóponthoz. Ezt követően a „Keveredj, állj meg, csoportosulj!” játékot játsszák. 10 perc	Előzetes ismeretek előhívása	Egész osztály együtt – beszélgetőkör, játék		P1 (Keveredj, állj meg, csoportosulj!)
B	A gyerekek a kapujátékot játsszák. 10 perc	A metakommunikáció tudatos megfigyelése	Egész osztály együtt – játék		P2 (Kapujáték 2.)
C	A csoportok graffitiket, piktogramokat, rajzokat készítenek, amelyek a „ház falára” helyezve azt jelzik, hogy a bent lévők nyitottak, befogadóak. 10 perc	A nyitottság, elfogadás kifejezése rajzban	Önálló munka – vizuális alkotás	Rajzlap, rajzeszköz	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. Az új tartalom feldolgozása					
II/a Egy történet a barátságról					
A	<p>A gyerekek elolvassák a történetet, majd feldolgozzák azt. A csoporton belül mindegyik tanuló más-más kérdést dolgoz ki. (Nagyméretű lapra vázlatot készítenek). A csoportjába visszatérve mindenki ismerteti a munkáját.</p> <p>A történet másképp is végződhetne. A gyerekek leírják, szerintük hogyan végződhet a történet Jenő elesése után.</p> <p>Először saját gondolataikat vázolják fel néhány mondatban, majd megbeszélik, ki mit gondolt. Fontos, hogy érveljenek az elképzeléseik mellett. Végül olyan befejezést alkotnak, amelyet mindannyian el tudnak fogadni.</p> <p>A közös befejezést a jegyző egy lapra írja, majd a szóvivők bemutatják a befejezéseket.</p> <p>Az elkészült munkákat kiteszik a faliújságra.</p> <p style="text-align: right;">50 perc</p>	<p>Emberi magatartásformák, élethelyzetek megismerése</p> <p>Empátia</p> <p>A történet elemzése különböző szempontok szerint</p> <p>Saját vélemény érthető megfogalmazása</p> <p>Mások értékeinek a tekintetbevétele</p> <p>Szociális alkotóképesség</p> <p>Kritikai képesség</p>	<p>Önálló munka – néma olvasás</p> <p>Kooperatív tanulás – mozaik 2.</p> <p>Önálló munka</p> <p>Kooperatív tanulás – szóforgó</p> <p>Egész osztály együtt – bemutatás</p>	<p>D1 (Gyurkovics Tibor: <i>Rád nem lehet számítani</i>)</p> <p>D2 (Szövegfeldolgozás 1.) Füzet</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>A tanár felolvassa a történetet. Ezt követően a gyerekek feldolgozzák a szöveget. A csoporton belül mindegyik tanuló más-más kérdést dolgoz ki. (Nagyméretű lapra vázlatot készítenek). A csoportjába visszatérve mindenki ismerteti a munkáját</p> <p>Ha a gyerekek nem járatosak a történetek befejezésében, akkor ne olvassuk fel a történet végét, hanem előbb ők találjanak ki befejezést az A változatban leírt módon. Ezt követően a tanár felolvassa az eredeti befejezést.</p> <p style="text-align: right;">40 perc</p>	<p>Emberi magatartásformák és élethelyzetek megismerése Empátia</p> <p>Önálló elképzelés megfogalmazása Mások szempontjainak tekintetbevétele</p>	<p>Frontális osztálymunka – tanári bemutatás Kooperatív tanulás – mozaik 2.</p> <p>Önálló munka Kooperatív tanulás – szóforgó Frontális osztálymunka – tanári bemutatás</p>	<p>D3 (Szövegfeldolgozás 2.) Füzet</p>	<p>P3 (Gyurkovics Tibor: <i>Rád nem lehet számítani</i>)</p>
C	<p>A tanulók jeleneteket alkotnak a történet egy részéből. Ezt követően rajzot készítenek a két gyerekről, kifejezve, hogy szerintük megmaradt-e a barátság, vagy sem. Az elkészült munkákat kiteszik a faliújságra.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Mások értékeinek tekintetbevétele Szociális alkotóképesség Önálló elképzelés megfogalmazása rajzban</p>	<p>Páros munka – szerepjáték Önálló munka – vizuális alkotás</p>	<p>Rajzlap, rajzeszközök</p>	<p>P4 (Útmutató a dramatizáláshoz) P5 (Útmutató a rajzkészítéshez)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Mit jelent...					
A	<p>A csoportok képeket kapnak. Megbeszélik, hogy milyen kapcsolat lehet a kép szereplői között. Kitalálnak egy történetet. (Mi történhetett előtte, utána?) Elmondják, hogy az általuk kitalált történet fordulópontot jelentene-e egy barátságban. Ezt követően a csoportok véletlenszerűen képeket cserélnek. Az új képpel ugyanez lesz a feladatuk. Az azonos képekkel dolgozó csoportok összeülnek, és elmondják egymásnak, mire jutottak. Megbeszélik az eltéréseket és azt, hogy kit mi irányított a gondolkodásban.</p> <p>A csoportok beszámolnak a munkájukról. Az azonos képpel dolgozók egymás után kerülnek sorra. A tanár minden bemutató után lehetőséget ad a magyarázatra, illetve a kérdésekre, véleményekre.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Mimika, gesztusok értelmezése</p> <p>Testbeszéd, szóbeli kommunikáció</p> <p>Mások munkájának megismerése</p> <p>A másik megértésének kifejezése</p>	<p>Csoportmunka – megbeszélés</p> <p>Kooperatív tanulás – csoportszóforgó</p> <p>Egész osztály együtt – bemutatás</p>	D4 (Képek)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
III/a Értékelés					
A	<p>A gyerekek értékelik saját és társaik tevékenységét abból a szempontból, hogy hogyan vettek részt a csoportmunkában. Mindegyik gyerek négy focilabda (lányok pöttyös labda) kis rajzát kapja meg. Egy színes lapra annyit ragasztanak fel belőle, amennyit a megadott szempontok alapján szerintük megérdemelnek. Minden igen válasz egy labda felragasztását teszi lehetővé. Nem kell megmagyarázni, hogy mire adnak „pontot”. A gyerekek nem véleményezhetik egymás döntéseit.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Önértékelés Egymás munkájának elismerése Kritikai képesség</p>	<p>Önálló munka – véleményalkotás</p>	D5 (Az értékelés szempontjai)	

MELLÉKLETEK

P1 – Keveredj, állj meg, csoportosulj!

A diákok szabadon mozognak a teremben. A tanár utasítására mindenki megáll, és válaszol a tanár kérdésére, amelynek a megoldása egy szám (pl.: Hány évszak van egy évben?). A diákok a válasznak megfelelő létszámú csoportokat alkotnak, lehetőleg beszéd nélkül, mozdulataikkal jelezve, ha sokan, illetve kevesen vannak. Azokat a diákokat, akik kimaradtak, a következő körben feltétlenül be kell hívni a csoportba.

P2 – Kapujáték 2.

Kerettörténet: messziről jött idegen érkezik a faluba. Az ott élő családok (a csoportok) vagy szívesen fogadják, vagy nem. Ezt egy élőképben mutatják meg. A vándor minden „házat” végiglátogat. Ahol úgy érzi, örömmel látják, ajándékot tesz le (pl. egy szem gesztenye, kukorica), ahol kedvezőtlen fogadtatásra talál, ott nem tesz le semmit.

A gyerekek négyfős csoportokban ülnek. Valaki kimegy a terem-ből, a zsebében néhány szem ajándék. A csoportok (sorsolással, de később lehet megbeszélés alapján is) eldöntik, hogy melyik „ház” lesz befogadó, melyik elutasító. Ezek arányát a játékvezető dönti el. A „családok” megbeszélnek az élőképet, behívják a vándort, aki sorra járja a házakat, és megtapasztalja, hogyan fogadják. A játék végén megbeszélnek, milyen jelzéseket adtak, s azt jól értelmezték-e az idegen.

P3 – Gyurkovics Tibor: Rád nem lehet számítani

Jenő nem tud futballozni. De mindig odajön. Beveszem a hármas csapatba, de akkor mindig kikapunk. A padok között szoktunk focizni, a kavicsos parkban. Serceg alattunk a finom kavics, a labda kedvesen ugrik.

Legutóbb 5:3-ra vezettünk. Ő volt a hátvéd. Sokat hibázott, elrepült előle a labda. Kiadtam a lelkemet, rohángásztam, helyezkedtem. Dőlt rólam a víz, de tudtam, a kezünkben a győzelem. Egy kapufát rúgtam, az pech volt, nem mondom. Erre Jenő, a mi Jenőnk, a balhátvéd, átenged egy lasztát, utána fut, mellérug, és az ellenfél már a negyedik gólját akasztotta a hálónkba. Rászóltam Jenőre, talán nem kellett volna. Megrántotta a vállát. Annyira szeret focizni. De valahogy elgurul előle a labda.

Aztán mi lendültünk támadásba. De hiába. Jenő nem tudta átadni a labdát, idegen lábak közé keveredett, ők törtek előre. Jenő futott utánuk, de elhasalt a kavicson.

– Rád nem lehet számítani.

Azt hiszem, ezt mondtam neki. Visszanézett. Nem dühösen, inkább úgy, mint akinek a szívéig hatol az igazság. Az volt a szemében: igen, én hiába küzdök. Én is akarok küzdeni, de hiába.

5:5 volt az állás. Gondolható, mindent beleadtam. De Jenő nem tudott egy épkezláb passzot átadni. A földre rúgott. A kavicsok csak úgy repültek szerteszét. Aztán újra rúgott, így hát nagy nehezen felszabadított.

A végsőkhig hajtottam magam. Hátramentem, előreszaladtam. Keresztettem a támadásokat. Aztán Jenőt szöktettem egy pazar labdával.

Ő egyedül állt a kapuval szemben. Elügyetlenkedte. Az üres kapu mellé lőtt. Ráordítottam. Erre elindult hazafelé. Marha. Mert olyan érzékeny, ahelyett, hogy futballozni tudna.

– Hová mész?

– Haza.

- Ne marháskodj, nincs vége még!
- Akkor is.
- Még nyerhetünk.
- Látom, hogy dühös vagy rám.
- Nem rád. Hogy nem nyertünk.
- Nem szeretsz velem játszani. Épphogy csak beveszel ebbe a nyomorult csapatba. Ha volna valaki más...
- Ne vacakolj. Megnyerjük és kész.

Visszatuszkoltam a pályára. Minden erejét beleadva játszott. Nagy labdákat ívelt előre. Két tiszta gólhelyzetet megakadályozott. Aztán elfutott az ellenfél jobbszélsője, és kicselezte Jenőt. Jenő hősiiesen kavargatta a labdával a kavicsot, aztán összekuszálódott, és leesett a földre. A saját lábán felbukott. Persze az ellenfél besétált a labdával a kapuba. Vesztettünk.

Jenő ült a földön. Azt hiszem, legyintettem. Jenő fölállt és hazament. Nem jött többet. Azóta Feri áll a csapatba, remek focista. Három hét telt el. Majdnem minden meccsünket megnyertük. A mait 6:3-ra. Mint a régi nagyok. De ma megint eszembe jutott Jenő. Az arca, amikor azt mondtam neki, rád nem lehet számítani.

Hol is a kabátom? Átme gyek. A foci? Holnap újra kezdjük. Talán nem is a nyeres számít. Hanem hogy együtt... A foci nem minden. Én Jenővel akarok játszani.

(Lázár Ervin – Varga Domokos: *Olvasókönyv*. Magyar nyelv és irodalom, általános iskola 3. osztály. Tankönyvkiadó, Budapest, 1992.)

P4

Útmutató a dramatizáláshoz

Javaslom, hogy a tanulók a párbeszédes részt és az utána következő néhány sorban leírt történéseket (az elesésig, legyintésig) dolgozzák ki. Fontos, hogy érzékeltessék, mi mindent lehet belesűríteni egyetlen legyintő kézmozdulatba, és az hogyan érinti a társukat.

P5

Útmutató a rajzkészítéshez

Ez a feladat a differenciáláshoz használható az **A**, illetve a **B** feladatvariánsok esetében. Azok a gyerekek kaphatják, akik kevésbé ügyesek gondolataik írásos kifejezésében, ám jól rajzolnak.

ESZKÖZLISTA A TANÁROK SZÁMÁRA

(Feladatlapok, kártyák, ábrák, képek, szövegek stb. modulonkénti összesítése)

Barátság születik – szkb104_01

- D1 – Szókártyák (a gyerekek létszámának megfelelően)
- D2 – Szerepkártyák (pl. szóvivő, feladatmester, időfigyelő, jegyző)
- D3 – Sivók Irén: *Barátfülek* (részlet) (d1) (Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 2000)
- D4 – Feladatlap (d1)
- D5 – Megoldókulcs a feladatlaphoz (d1)

Miért jó a barátság? – szkb104_02

- D1 – Állatnevek a farmos játékhöz
- D2 – Betűrejtvény
- D3 – Szavak (csoportonként)
- D4 – Hiányos mondat (csoportonként)
- D5 – Szituációk

Mitől jó a barátság? – szkb104_03

- D1 – Szerepkártyák
- D2 – Kérdések
- D3 – Találkozás a szereplőkkel
- D4 – Névkártyák
- D5 – Tulajdonságok
- D6 – Megoldókulcs
- D7 – Feladatlapok
- D8 – Képzletbeli naplók képzletbeli vallomásai
- D9 – Hogy sikerült?

A barátom másmilyen, mint a többiek – szkb104_04

- P1 – Szókártyák
- D1 – Szerepkártyák
- D2 – Betűjelek a szakértői mozaikhoz
- D3 – Edmondo de Amicis: *Szív* (részletek) (Fordította: Székely Éva. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1988)
- D4 – *Ami a szívedet nyomja. Kortárs svéd gyermekversek* (Fordította: Tótfalusi István. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 2005)

Hogyan ápoljuk a barátságot? – szkb104_05

- D1 – Szókártyák
- P4 – Cédulák
- D2, D4, D6, D7, D8 – Lázár Ervin: *Vacsakamati barátja* (d1)
(Lázár Ervin: *A négyszögletű kerek erdő*. Osiris Kiadó, Budapest, 1997)
- D3 – Szövegfeldolgozó kérdések (d1)
- D5 – Ellenőrzés párban (feladatlap) (d1)

Szerepem a barátságban – szkb104_06

- D1, D2, P1 – Siv Widerberg: *Cilla és én* (d1) (*Ami a szívedet nyomja. Kortárs svéd gyermekversek*. Fordította: Tótfalusi István. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 2005)
- D3 – Szókártyák

Szerepek a barátságban – szkb104_07

- P3 – Cédulák
- P4 – Egyszerű képek
- D1 – Titkosírás kódrendszere

Barátság fiúk és lányok között – szkb104_08

- P4 – Néhány lehetséges megoldás a történeteket kísérő érzelmekhez
- P7 – Lehetséges megoldások

- D1, P3 – Első epizód (d1) (J. K. Rowling: *Harry Potter és a bölcsek köve*. Animus kiadó, Budapest, 2006)
- D3 – Szerepkártyák (annyi példányban, ahány csoport van az osztályban)
- D4 – A történéseket kísérő érzelmek
- D5 – Az első epizód kulcsfogalmainak magyarázata
- D6, P6 – Második epizód (d1)
- D8, P9 – Harmadik epizód (d1)
- D9 – Kártyák a dramatizáláshoz
- D7 – Szereplők–cselekedetek–érzések
- D10 – Hogyan sikerült az együttműködés? (d1)

Fiúk, lányok barátsága – szkb104_09

- D1 – Feladatsor a csoportoknak
- D2 – Szerepkártyák
- D3 – Erich Kästner: *A két Lotti* (egy rövidebb és egy hosszabb részlet) (d1) (Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest, 1980)
- D4 – Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk* (egy rövidebb és egy hosszabb részlet) (d1) (A gittegylet. In Lázár Ervin – Varga Domokos: *Olvasókönyv az általános iskola 4. osztálya számára*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1994)

Minden felnőtt más – szkb104_10

- D1 – Szerepkártyák
- D3 – Véleménytáblázat (d1)
- D4 – Hagrid (d1) (J. K. Rowling: *Harry Potter és a bölcsek köve*. Animus kiadó, Budapest, 2006)

A barátom voltál, vagy az maradsz ezután is? – szkb104_11

- P1 – J. K. Rowling: *Harry Potter és a bölcsek köve* (részlet) (Animus kiadó, Budapest, 2006)
- P3 – Névkarthyák
- D1 – Szerepkártyák

- D2 – Feladatlap
- D3 – J. K. Rowling: *Harry Potter és a bölcsek köve* (részlet) (d1) (Animus kiadó, Budapest, 2006)
- D5 – Véleménytáblázat

Nehéz dönteni – szkb104_12

- D1 – Feladatkártya 1.
- D2 – Feladatkártya 2.
- D3, D4, D5, D6 – Lázár Ervin: *Vacskamati barátsága (Olvasókönyv harmadik osztályosoknak*. Kass János illusztrációival. Mozaik Kiadó, Szeged, 2006)

Körön kívül, körön belül I. – szkb104_13

- D1, P3 – Regényrészlet 1. (J. K. Rowling: *Harry Potter és a bölcsek köve*. Animus kiadó, Budapest, 2006)
- D2, P4 – Regényrészlet 2. (J. K. Rowling: *Harry Potter és a bölcsek köve*. Animus kiadó, Budapest, 2006)
- D3 – Szerepkártyák
- D4 – Hogyan látjuk?
- D5 – Hol érzed magad biztonságban? (d1)
- D6 – Kikkel érzed magad biztonságban? (d1)
- D7 – Szövegrészletek (J. K. Rowling: *Harry Potter és a bölcsek köve*. Animus kiadó, Budapest, 2006)
- D8 – Táblázat (d1)
- D9 – Könnyű vagy nehéz elfogadni...
- D10 – Értékelőlap (csoportonként egy)

Körön kívül, körön belül II. – szkb104_14

- D1 – Három szituáció képen (Képfájlok: szkb104_14_D1_01, szkb104_14_D1_02, szkb104_14_D1_03)
- D2 – Fekete István: *A két szánkó* (d1) (*A múlthatatlan gyerekkor*. Szerk.: László Gyula. Móra Könyvkiadó, Budapest, 1983)
- D3 – Állítások

D4 – Befejezetlen állítások

Fordulópontok a barátságban – szkb104_15

D1 – Gyurkovics Tibor: Rád nem lehet számítani (d1) (Lázár Ervin
– Varga Domokos: *Olvasókönyv*. Magyar nyelv és irodalom, általános iskola 3. osztály. Tankönyvkiadó, Budapest, 1977.

D2 – Szövegfeldolgozás 1.

D3 – Szövegfeldolgozás 2.

D4 – Képek (Képfájlok: szkb104_15_D4_01–06)

D5 – Az értékelés szempontjai